

موضوع: دستور العمل اجرایی آیین نامه استقرار مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیر دولتی

مقدمه و هدف:

در اجرای بند "الف" ماده (۵) قانون تاسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیر دولتی مصوب (۱۳۹۵/۰۹/۱۴) و آیین نامه استقرار مدارس و مراکز غیر دولتی در مناطق نواحی و محلات مختلف موضوع ماده ۳۱ همان قانون به شماره ۶۱ ت ۵۵۲۷۳ هـ مورخ ۱۳۹۸/۰۱/۰۵ و اصلاحیه آئین نامه مذکور توسط هیئت وزیران به شماره ۲۴۳۶۸۸ ت / ۶۱۸۴۰ هـ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۸ و به استناد تبصره ۲ ماده ۱۶ اصلاح قانون تاسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیر دولتی (نامه شماره ۸۷۳۲ مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۱ مجلس شورای اسلامی) این سازمان با هدف یکپارچه سازی اقدامات، ایجاد وحدت رویه، جلوگیری از اعمال سلیقه، شفاف سازی فعالیت ها، تسهیل و تسریع در صدور مجوزها و تاییدیه های لازم جهت استقرار مدارس و مراکز غیر دولتی دستورالعمل اجرایی استقرار مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیر دولتی در ساختمان های استیجاری، خریداری شده، احداثی و تکمیلی به شرح ذیل ابلاغ می نماید.

فصل اول: فرآیند اخذ تاییدیه های فنی، ایمنی و استحکام بنا ساختمان های استیجاری و خریداری شده

ماده (۱) تعاریف و عبارت های اختصاری

الف) تعاریف کلیه عبارات و اصطلاحات بکار رفته در این دستورالعمل به جز موارد زیر، همان اصطلاحاتی است که در ماده (۱) آیین نامه استقرار بکار رفته و ضرورتی به تعریف مجدد ندارد.

(۱) اشخاص حقیقی و حقوقی: اشخاصی که کارفرما در انجام فرآیند خرید خدمات مشاوره از کمک آنها استفاده می نماید و با سایر عوامل ذی نفع پروژه منافع مشترک ندارد.

(۲) مشاور: شخص حقیقی یا حقوقی است که موفق به دریافت گواهینامه تشخیص صلاحیت از سازمان برنامه و بودجه کشور شده است و خدمات مشاوره ارائه می کند.

(۳) خدمات مشاوره: خدماتی است منطبق یا مرتبط با شرح خدمات تعریف شده در آئین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران سازمان برنامه و بودجه کشور، که توسط مشاوران تشخیص صلاحیت شده در هر تخصص ارائه می گردد.

(۴) ساختمان تکمیلی: توسعه و ارتقاء فضاهای فیزیکی ساختمان موجود.

(۵) پیلوت: تمام یا قسمتی از طبقه همکف که به صورت فضای سرپوشیده، بدون دیوارهای جداکننده و در زیر تمامی یا قسمتی از کف طبقه اول قرار می گیرد.

ماده (۲) سازمان مدارس و مراکز غیر دولتی و توسعه مشارکتهای مردمی، ادارات کل آموزش و پرورش و سازمان نوسازی توسعه و تجهیز مدارس کشور و ادارات کل نوسازی توسعه و تجهیز مدارس استانها از تاریخ ابلاغ این دستور العمل اجرایی مکلف به رعایت آن می باشند.

ماده (۳) سازمان نوسازی توسعه و تجهیز مدارس کشور و ادارات کل تابعه می توانند در راستای اجرایی شدن ماده (۶) اصلاحیه آیین نامه استقرار(مصوب هیئت دولت و مجلس شورای اسلامی موضوع نامه های ذکر شده در این دستورالعمل اجرایی) در راستای تاییدیه جوانب فنی و ایمنی و استحکام بنای ساختمان های استیجاری و خریداری شده از ظرفیت، توان و تخصص اشخاص حقیقی و حقوقی واجد صلاحیت بخش خصوصی (مهندسین مشاور) با رعایت موارد ذیل استفاده نمایند.

۱-۳) صدور تاییدیه جوانب فنی و ایمنی ساختمان، کیفیت فضای معماری، تاسیسات مکانیکی و برقی توسط مهندسین مشاور که دارای گواهی صلاحیت از سازمان برنامه و بودجه کشور با تخصص ساختمان می باشند صورت پذیرد.

۳-۲) صدور تاییدیه استحکام بنا توسط مهندسين مشاور که دارای گواهی صلاحیت از سازمان برنامه و بودجه کشور با تخصص "سازه" یا "مقاوم سازی می باشند صورت پذیرد.

تبصره (۱) حتی الامکان از مشاورینی که همزمان هر دو تخصص بندهای ۱-۳ و ۲-۳ را دارا می باشند جهت صدور تاییدیه ها استفاده گردد.
تبصره (۲) در صورت کمبود مهندسين مشاور در استان با دو تخصص اشاره شده در بندهای (۱-۳) و (۲-۳) استفاده از مهندسين مشاور با تخصص ساختمان با تایید اداره کل نوسازی توسعه و تجهیز مدارس استان مشروط به انجام کلیه موارد مندرج در ماده ۶ آیین نامه استقرار بلامانع است.
تبصره (۳) سازمان نوسازی مدارس کشور موظف است نسبت به اخذ فهرست مهندسين مشاور حائز صلاحیت از سازمان برنامه و بودجه کشور اقدام و فهرست مشاورین مذکور را به ادارات کل تابعه خود ابلاغ نماید.

ماده (۴) ادارات کل نوسازی مدارس استانها موظفند پس از اینکه مؤسسان مدارس غیر دولتی تاییدیه های فنی و ایمنی ساختمان و استحکام بنای موضوع ماده (۳) این دستور العمل را به آنها ارائه نمودند پس از کنترل کلیه مستندات ارائه شده نسبت به بازدید از ساختمان توسط کارشناس مربوطه و تأیید صدور مجوز اقدام و مراتب را به ادارات کل آموزش و پرورش استان ها اعلام نمایند.

تبصره (۱) مؤسس مکلف است آخرین تغییرات نقشه ساختمان (نقشه ازبیلت) را تهیه و در قالب فایل اتوکد به اداره کل نوسازی مدارس تحویل نمایند.
تبصره (۲) مؤسس موظف است تاییدیه ضوابط ایمنی ساختمان را از آتش نشانی اخذ نموده و با سایر مدارک و تاییدیه های لازم به نوسازی مدارس استان تحویل نمایند.

تبصره (۳) کلیه مسئولیت های قانونی مترتب بر تاییدیه های مذکور بر عهده مهندسين مشاور می باشد.

تبصره (۴) ساختمان معرفی شده از طرف مؤسس جهت گرفتن تاییدیه های لازم می بایست دارای پروانه ساخت و پایان کار باشد.

ماده (۵) ادارات کل آموزش و پرورش پس از صدور تاییدیه نهایی توسط اداره کل نوسازی توسعه و تجهیز مدارس استان نسبت به صدور و یا تمدید مجوز فعالیت اینگونه مدارس اقدام نمایند.

تبصره (۱) هرگونه فعالیت مدارس و مراکز غیر دولتی تا قبل از اخذ مجوز فعالیت از اداره کل آموزش و پرورش ممنوع بوده و مسئولیت آن برعهده مؤسس و اداره کنندگان آن می باشد.

فصل دوم : ضوابط فنی و الزامات مورد نیاز جهت تأیید ساختمان های استیجاری و خریداری شده

ماده (۶) ضوابط فنی و تعیین ظرفیت دانش آموزان کلاس

- ۱) تعیین ظرفیت دانش آموزان کلاس ، مقطع ابتدایی بر اساس $1/2$ متر از مساحت خالص کلاس .
- ۲) تعیین ظرفیت دانش آموزان کلاس ، مقطع متوسطه بر اساس $1/4$ متر از مساحت خالص کلاس .
- ۳) حداقل ظرفیت دانش آموزان یک کلاس ۱۰ نفر و حداقل ظرفیت مدرسه از ۵۰ دانش آموز کمتر نباشد.
- ۴) عرض کلاس درس به هیچ عنوان از ۳ متر کمتر نباشد و از طول کلاس های بالای ۸ متر اجتناب گردد.
- ۵) حداقل ارتفاع کلاس درس از $2/85$ متر کمتر نباشد.
- ۶) تامین نور روز و تهویه مناسب برای کلاس های درس الزامی است.
- ۷) جهت باز شو درب کلیه فضاهای آموزشی و پرورشی و مراکز غیر دولتی که ظرفیت دانش آموزان مستقر در آن بیش از ۱۰ نفر باشد باید به طرف خارج کلاس باز شود.

ماده ۷) تعیین ظرفیت محوطه و فضای صف جمع

- ۱) حداقل مساحت محوطه برای دوره ابتدایی ۱/۶ متر و حداقل فضای محوطه برای دوره دبیرستان ۱/۸ متر در نظر گرفته شود.
 - ۲) با توجه به محدودیت مساحت محوطه در شهرهای درجه یک می توان از پیلوت به عنوان بخشی از فضای محوطه استفاده نمود. لذا سطح پیلوت نباید از ۴۰ درصد مساحت کل محوطه بیشتر باشد.
 - ۳) فضای راهروهای نیمه باز و کریدرهای حرکتی دانش آموزان به عنوان فضای پیلوت محسوب نمی گردد.
 - ۴) توجه به فضای سبز به منظور ایجاد سایه در فضاهای باز مدرسه، کاهش آلودگی های صوتی، ایجاد روحیه شاد و شادابی در دانش آموزان و کارکنان در مدارس مد نظر قرار گیرد.
- تبصره (۱): ظرفیت نهایی از کمترین مقدار ظرفیت کلاس و محوطه انتخاب می گردد.
- تبصره (۲): شهرهای بالای ۵۰۰ هزار نفر درجه یک و شهرهای کمتر از ۵۰۰ هزار نفر شهرهای درجه دوم محسوب می شود.

ماده ۸) تعیین تعداد چشمه سرویس های بهداشتی

- ۱) به ازای هر ۳۰ نفر دانش آموز یک عدد سرویس بهداشتی به همراه روشویی در نظر گرفته شود.
- ۲) سرویس بهداشتی مخصوص معلمان و کادر اداری جدا از سرویس دانش آموزان دیده شود.

ماده ۹) برخی از ضوابط و الزامات مورد نیاز تأسیسات مکانیکی و الکتریکی ساختمان های استیجاری و خریداری شده.

- ۱) مبنای طراحی و کنترل تأسیسات مکانیکی و الکتریکی ساختمان، مباحث مقررات ملی ساختمان می باشد.
- ۲) حذف کلیه بخاریهای گازی و کلیه مسیرهای دودکش از مدارس با استناد به مبحث ۱۷ مقررات ملی ساختمان .
- ۳) استفاده از موتورخانه حرارت مرکزی و لوله کشی مربوطه به همراه رادیاتورهای پانلی فولادی و یا آلومینیومی استاندارد جهت گرمایش و استفاده از کولر آبی و یا اسپلیت یونیت جهت سرمایش .
- ۴) موتورخانه حرارت مرکزی با استفاده از سیستم گرمایش کفی جهت گرمایش و استفاده از کولر آبی و یا اسپلیت یونیت جهت سرمایش .
- ۵) استفاده از پکیج گرمایشی و لوله کشی مربوطه به همراه رادیاتورهای پانلی فولادی و یا آلومینیومی استاندارد جهت گرمایش و استفاده از کولر آبی و یا اسپلیت یونیت جهت سرمایش .
- ۶) استفاده از هواسازهای دو فصلی شعله مستقیم .
- ۷) تابلو برقها مجهز به کلید محافظ جان و سیستم ارتینگ باشد.
- ۸) ساختمان مجهز به سیستم اعلام حریق باشد.
- ۹) فیوزهای برق بایستی متناسب با آمپر مصرفی و از نوع اتوماتیک حساس انتخاب شود.
- ۱۰) از لوازم برقی نظیر کلید و پریز و... استاندارد استفاده شود.

ماده ۱۰) ضوابط و الزامات مکانیابی و استقرار ساختمان های استیجاری و خریداری شده.

- ۱) در راستای مکانیابی و استقرار ساختمان های استیجاری و خریداری شده از ضوابط مکانیابی مدارس درباقت شهر و محله (همجواری ها) ، فصل پنجم ضوابط طراحی ساختمان های آموزشی(نشریه ۶۹۷) استفاده گردد.

ماده ۱۱) ضوابط و الزامات مراکز آموزشی در ساختمان های استیجاری و خریداری شده.

- ۱) تعیین ظرفیت دانش آموزان کلاس آموزشگاه ها بر اساس ۱/۴ متر از مساحت خالص کلاس .
 - ۲) ظرفیت کلاس های نظری برای کلیه آموزشگاه ها حداقل ۵ نفر و حداکثر ۲۴ نفر تعیین گردد.
 - ۳) ظرفیت کلیه فضاهای کارگاهی و آزمایشگاهی با توجه به تجهیزات مورد نیاز و توانمندی آموزشی مربیان این نوع دروس برای هر فضا حداقل ۵ نفر و حداکثر ۱۶ نفر تعیین می گردد. با توجه به متنوع بودن فعالیت های مراکز آموزشی .
 - ۴) ظرفیت و تعداد پرسنل کلیه فضاهای اداری و پشتیبانی مراکز غیر دولتی بر اساس شاخصه های تعیین شده توسط آموزش و پرورش تعیین می گردد.
 - ۳) به ازای هر ۳۰ نفر دانش آموز یک عدد سرویس بهداشتی به همراه روشویی در نظر گرفته شود. و برای مربیان و کارکنان آموزشگاه یک سرویس جداگانه دیده شود.
 - ۵) حداقل مساحت یک کلاس از ۱۲ متر کمتر نباشد.
 - ۶) در خصوص مکانیابی و استقرار مراکز آموزشی و پرورشی مطابق بند یک ماده ۹ همین دستورالعمل اقدام گردد.
- تبصره (۱): جهت گرفتن تأییدیه های فنی، ایمنی و استحکام بنا مطابق تبصره ۲ ماده ۱۶ اصلاح قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیر دولتی اقدام گردد.
- تبصره (۲): کلیه ضوابط و استانداردهای ذکر شده در ماده (۶) این دستورالعمل بر فضای کلاس های آموزشگاهی نیز حاکم است.
- تبصره (۳): با توجه به تنوع و کارکرد مراکز آموزشی و وجود آموزشگاه های مختلف جهت تعیین سرانه فضای کارگاهی و آزمایشگاهی می توان از ضوابط طراحی مدولار برای ساختمان های آموزشی (مهندسی مشاور ابنیه طراحان البرز- اصول و ضوابط طراحی مدولار مبلمان و تجهیزات فضاهای آموزشی و پرورشی -۱۳۹۲) و یا دستورالعمل های لازم الاجرا استفاده گردد.

ماده ۱۲) الزامات فضاهای آموزشی (فضاهای کمک آموزشی، فضاهای فرهنگی، ورزشی، فضاهای اداری)

- ۱) در ساختمان مدارس فضاهای کمک آموزشی شامل کارگاه ها (کار و فن آوری، هنر، رایانه، سمعی و بصری)، آزمایشگاه های شامل (فیزیک، شیمی، زیست و علوم)، فضاهای فرهنگی، ورزشی شامل (نمازخانه، کتابخانه، سالن ورزشی) و فضاهای اداری مورد نیاز (اتاق مدیر، معاون و دفتری) می بایست تأمین گردد.
- تبصره (۱): با توجه به اینکه تأمین سرانه های مورد نظر در فضاهای استیجاری و خریداری ممکن است تأمین نگردد. مؤسس می تواند نسبت به تأمین فضاهای آزمایشگاهی، کارگاهی، فرهنگی و ورزشی خارج از مجموعه با رعایت ایمنی و الزامات قانونی و ارائه قرارداد معتبر اقدام نماید. لازم بذکر است تمام مسئولیت های ایمنی و جانی دانش آموزان به عهده مؤسس می باشد.
- تبصره (۲): استفاده از یک فضا به صورت مشترک به شرط اینکه از نظر عملکردی و همچنین ساعات درسی باعث تداخل نگردد بلامانع می باشد.
- تبصره (۳): تأمین یک فضا به عنوان نمازخانه برای حداقل ۲۵ دانش آموز (به جز دوره اول ابتدایی) الزامی می باشد.

ماده ۱۳) فرآیند بازدید مشاور از ساختمان و توجه به موارد زیر:

- ۱) فراهم نموده امکانات لازم از سوی مالک و اطلاع به مشاور، جهت بازدید از ملک و تهیه عکس و جمع آوری مدارک اولیه توسط مشاور.
- ۲) کنترل مدارک جمع آوری شده و بررسی استحکام ساختمان با توجه به مدارک و شواهد موجود که شامل نقشه های وضع موجود هست و در صورت نیاز دستور انجام آزمایش های مربوطه صادر و به مالک ابلاغ و رسید دریافت گردد.
- ۳) بازدید از محل چاه های موجود در ملک، محل های خروج آب باران از ساختمان، بازدید از پشت بام و کلیه محل های ساختمان، هرگونه شکست دیوار، شکست سقف، ترک و ریزش می بایست به صورت دقیق مورد بررسی قرار گیرد.
- ۴) پله ها، نرده ها، جان پناه ها، پنجره ها و درب ها حتماً می بایست مورد کنترل و بازرسی قرار گیرد.

- ۵) ساختمان مورد نظر حتماً مورد بازرسی فنی از لحاظ درب ورودی، نرده‌های حفاظ، سیم‌های برق، لوله‌های آب و شیرآلات ولوله‌های گاز قرار گرفته و تمامی این موارد در قالب چک لیستی مورد نظروکنترل قرار گیرد.
- ۶) سنگ‌های آب‌چکان و سنگ‌های قرنیز پشت‌بام و سنگ‌های نما می‌بایست مورد بازرسی قرار گرفته و در صورت مشاهده هرگونه علامت و تغییر رنگ و شل شدن یا افتادگی، مالک را ملزم به رفع موارد نقص نماید.

فصل سوم: اخذ تأییدیه های فنی، ایمنی و استحکام بنا ساختمان های احدثی و تکمیلی

ماده ۱۴) فرآیند تأیید ضوابط فنی و اجرایی فضاهای آموزشی احدثی و تکمیلی:

- ۱) مؤسس قبل از اقدام به گرفتن بروکف از شهرداری می بایست تأییدیه لازم در خصوص مکانیابی و استقرار صحیح ساختمان آموزشی از ادارات کل نوسازی مدارس استان گرفته باشد.
- ۲) مؤسس موظف است کلیه نقشه های اجرایی را به تأیید ادارات کل نوسازی مدارس استان ها برساند.
- ۳) در صورت ارائه گزارش تخلف در اجرای پروژه توسط ناظرین ادارات کل نوسازی مدارس مؤسس مکلف به رفع نقص می باشند. لذا ادامه فعالیت پروژه منوط به رفع نواقص و تأیید کارشناسان نوسازی مدارس می باشد.

ماده ۱۵) این دستور العمل از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا بوده و کلیه مراجع ذیربط موظف به رعایت و انجام آن می باشند.

موضوع :

**پیش نویس دستورالعمل اجرایی آئین نامه
استقرار مدارس و مراکز غیر دولتی
در مناطق ، نواحی و محلات مختلف**

معاونت فنی و نظارت

سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور

(ویرایش اول)

اردیبهشت ۱۴۰۳